

Rhaglen Diwygio Gwasanaethau Deintyddol Cyffredinol
Pecyn Cymorth Asesu Risgiau ac Anghenion Clinigol y Geg (ACORN)
ASESU’N DDA, ASESU UNWAITH Y FLWYDDYN

Enw		Dyddiad Geni		Dyddiad cwblhau	
-----	--	--------------	--	-----------------	--

Cwblhewch adrannau 1 a 2 o bell – dros y ffôn neu drwy ddefnyddio meddalwedd fideoalwad

1. Risgiau Cynhenid i Gleifion o Hanes Meddygol, Cymdeithasol a Deintyddol

Hanes meddygol perthnasol sy’n effeithio ar iechyd y geg a/neu gynllunio gofal deintyddol. Nodwch	☐ Oes Melyn ☐ Nac oes Gwyrdd
Hanes cymdeithasol perthnasol sy’n effeithio ar iechyd y geg a/neu gynllunio gofal deintyddol. Nodwch	☐ Oes Melyn ☐ Nac oes Gwyrdd
Hanes deintyddol perthnasol sy’n effeithio ar iechyd y geg a/neu gynllunio gofal deintyddol. Nodwch	☐ Oes Melyn ☐ Nac oes Gwyrdd

2. Ymddygiad y Gellir ei Addasu a Ffactorau Amddiffynnol Allweddol

Risgiau Penodol o ran Pydredd Dannedd

0-7 oed yn unig: brwsio dannedd dan oruchwyliaeth gyda phast dannedd fflworid cyn amser gwely ac ar un adeg arall yn ystod y dydd? NEU >7 oed: brwsio (ei hun neu ofalwr yn brwsio) amser gwely ac ar un adeg arall yn ystod y dydd gyda phast dannedd fflworid?	☐ Ydy Gwyrdd ☐ Nac ydy Ambr
Yn yfed diodydd heblaw dŵr neu laeth ar adegau heblaw amser bwyd fwy nag unwaith y dydd? (e.e. diodydd chwaraeon, te/coffi â siwgr, diodydd pop, etc.) A/Neu Yn bwyta byrbrydau llawn siwgr, losin, etc. ar adegau heblaw amser bwyd fwy nag unwaith y dydd?	☐ Ydy Ambr ☐ Nac ydy Gwyrdd

Risgiau Penodol o ran Iechyd Periodontol (12+ yn unig)

Yn smygu a/neu’n defnyddio cynhyrchion tybaco	☐ Ydy Ambr ☐ Nac ydy Gwyrdd
Yn brwsio (ei hun neu ofalwr yn brwsio) amser gwely ac ar un adeg arall yn ystod y dydd?	☐ Ydy Gwyrdd ☐ Nac ydy Ambr
Yn defnyddio (ei hun neu ofalwr yn defnyddio) cymhorthion rhyngddeintiol yn unol â chynghor y tîm deintyddol? e.e. brwsys rhyngddeintiol	Ydy / Nac ydy

Risgiau/ffactorau amddiffynnol eraill

Ffactorau’n ymwneud â’r cartref/teulu Brawd neu chwaer a/neu aelod o’r teulu ar yr un aelwyd â phydredd dannedd gweithredol?	Oes/Nac oes
Yn yfed mwy o alcohol na’r uchafswm a argymhellir Awgrym: mwy nag 14 uned yr wythnos dros gyfnod o 3 diwrnod neu fwy a dim mwy na 6 uned (i fenyw) ac 8 uned (i ddyn) ar un achlysur.	Ydy /Nac ydy
Risgiau (yn cynnwys risgiau deietegol) neu ffactorau amddiffynnol eraill (e.e. defnyddio past dannedd gyda fflworid cryfach). Nodwch	Oes/Nac oes

Cwblhewch adran 3 yn y ddeintyddfa

3. Canfyddiadau Clinigol

Canfyddiadau o ran Meinwe Meddal, Dannedd Gosod a Lefel y Plac (ar gyfer pob claf)

Nodwch y canfyddiadau (e.e. amheuaeth o ganser y geg brys ar ffin ochrol y tafod ar yr ochr dde 2 × 2 cm, dannedd gosod acrylig uchaf cyflawn uwch, rhannol is boddhaol, etc.)
Lefel y Plac: Isel (hyd at 1/3 o’r dannedd/dannedd gosod) NEU Gymedrol (1/3 – 2/3) NEU Uchel (>2/3)

Pydredd Dannedd (pobl â dannedd yn unig; ticiwch yr uchaf C>A>G)

Cyfanswm y dannedd yn y geg	Nifer	
Dim pydredd dannedd gweithredol (pydredd dannedd wedi'i atal = dim pydredd dannedd gweithredol)	Gwyrdd ☐	
Pydredd dannedd gweithredol yn yr enamel yn unig	Ambr ☐	
Pydredd dannedd gweithredol yn y dentin neu du hwnt	Coch ☐	
Os yn Goch , cyfanswm y dannedd â phydredd dannedd gweithredol	dt	DT

Angen Deintyddol Arall (ar gyfer pob claf)

e.e. Colli arwyneb dant, trauma deintyddol, atgyweirio a chynnal a chadw (e.e. torri blaen dant), cael gwared ar drosrog, angen dannedd gosod newydd, etc.	Ticiwch un yn unig ☐ Coch – angen triniaeth ddeintyddol (e.e. adnewyddu toriad ym mlaen dant) ☐ Ambr – dim angen triniaeth nawr ond angen adolygu'n rheolaidd er mwyn monitro ☐ Gwyrdd – ni nodwyd unrhyw angen arall
Diagnosis/diagnosisau (nodwch):	

Iechyd Periodontol (Pobl â dannedd ac sy'n 12+ mlwydd oed yn unig)

Archwiliad Deintyddol Sylfaenol (BPE)

Sgôr BPE

Iechyd Periodontol (Ticiwch yr uchaf C>A>G)

GWYRDD	BoP (gwaedu wrth archwilio) < 10% o safleoedd A dyfnder pocedi o ≤ 4mm A dim BoP ar safleoedd 4mm;	☐
AMBR	BoP ≥10% o safleoedd A dyfnder pocedi o ≤ 4mm A dim BoP ar safleoedd 4mm; */**	☐
COCH	Dyfnder pocedi o ≥ 5mm NEU ≥ 4mm gyda BoP. */**	☐

*mewn achosion nad ydynt yn AMBR neu'n GOCH fel y disgrifir uchod, dylid eu categoreiddio'n WYRDD

**cofnodwch archwiliad periodontol manwl; o ran sut i reoli cyfeiriwch at y ddogfen 'Principles of Care: Perio' a'r canllawiau clinigol perthnasol.

ACORN: ASESU'N DDA, ASESU UNWAITH Y FLWYDDYN

COFNODI DATA ACORN AR FFURFLENNI FP17W: ASESU'N DDA, ASESU UNWAITH Y FLWYDDYN

Adrodd am Bydredd ac Iechyd Periodontol ar FP17W: **AMBR** = Ambr o ganfyddiadau clinigol Adran 3 NEU un o'r ffactorau risg addasadwy Adran 2, **OND** os oes clefyd gweithredol dylid Adrodd yn **GOCH** ar FP17W

Hanes Meddygol	Hanes Cymdeithasol	Hanes Deintyddol	Pydredd dannedd	Cyfanswm y dannedd yn y geg	Pydredd dannedd DT/dt	Iechyd Periodontol	Angen deintyddol arall
Melyn neu Wyrdd	Melyn neu Wyrdd	Melyn neu Wyrdd	Gwyrdd, Ambr neu Goch	Ei gofnodi fel rhif	Cofnodi'r dannedd â phydredd fel rhif	Gwyrdd, Ambr neu Goch	Gwyrdd, Amber neu Goch

Canllawiau Byr ar Becyn Cymorth Asesiad o Risgiau ac Anghenion Clinigol y Geg (ACORN)

Cyflwyniad

Mae disgwyl i bractisau ddefnyddio'r pecyn cymorth hwn unwaith y flwyddyn fel rhan o asesiad cyffredinol y claf (neu gyfnod hwy os yw'r cyfnod ail-alw yn hwy na 12 mis). Dylid ysgrifennu unrhyw wybodaeth berthnasol nad yw wedi cael ei chofnodi drwy becyn cymorth ACORN ar nodiadau'r claf.

Dim ond unwaith y flwyddyn y mae angen cofnodi pwyntiau data ACORN ar PF17W.

Sicrhewch fod y pecynnau cymorth wedi'u cwblhau'n llawn ac yn cael eu cadw'n ddiogel fel rhan o nodiadau'r claf. Mae'n bosibl y bydd gofyn i bractisau gyflwyno sampl o becynnau cymorth ACORN di-enw wedi'u cwblhau fel rhan o'r gwaith monitro, gwella ansawdd, ymchwil a gwerthuso.

Mae disgwyl i bractisau ddefnyddio'r pecyn cymorth er mwyn:

1. Deall yr hyn sy'n bwysig i gleifion;
2. Cyfathrebu lefel y risg ac angen yn effeithiol i gleifion (neu eu gofalmwr) a gweithio gyda chleifion i sicrhau eu bod yn deall y newidiadau y gallant eu gwneud i atal clefydau deintyddol a chynnal iechyd y geg;
3. Cytuno ar ganlyniadau iechyd y geg y mae cleifion eisiau eu cyflawni;
4. Defnyddio egwyddorion Gwneud Penderfyniadau ar y Cyd i ffurfio cynllun gofal a thriniaeth ddeintyddol ataliol
5. Monitro newidiadau o ran 'risg ac angen' cleifion sy'n cael gofal parhaus gan y gwasanaeth.

Rydym wedi ceisio gwneud cynnwys y pecyn cymorth yn hunanesboniadol ac mor gryno â phosibl.

Cynlluniwyd y pecyn cymorth i grynhoi risgiau ac anghenion cleifion unigol yn dilyn asesiad mwy manwl o hanes meddygol, cymdeithasol a deintyddol, ymddygiad sy'n gysylltiedig ag iechyd y geg e.e. yfed a bwyta diodydd a bwyd llawn siwgr, hylendid y geg ar yr aelwyd, smygu ac yfed alcohol.

Esboniad byr o'r cynnwys

Risgiau Cynhenid i Gleifion yn deillio o Hanes Meddygol, Cymdeithasol a Deintyddol –

Nod yr adran hon yw sicrhau bod aelodau o'r tîm deintyddol yn ystyried canfyddiadau hanes meddygol, cymdeithasol a deintyddol manwl sydd â goblygiadau o ran iechyd y geg a/neu gynllunio gofal deintyddol. Os oes goblygiadau, dewiswch Oes (**Melyn**) a nodwch y manylion ac os nad oes, dewiswch Nac oes (**Gwyrdd**).

Hanes meddygol perthnasol sy'n effeithio ar iechyd y geg a/neu gynllunio gofal deintyddol. Nodwch	☐ Oes Melyn ☐ Nac oes Gwyrdd
Hanes cymdeithasol perthnasol sy'n effeithio ar iechyd y geg a/neu gynllunio gofal deintyddol. Nodwch	☐ Oes Melyn ☐ Nac oes Gwyrdd
Hanes deintyddol perthnasol sy'n effeithio ar iechyd y geg a/neu gynllunio gofal deintyddol. Nodwch	☐ Oes Melyn ☐ Nac oes Gwyrdd

Dylai'r tîm deintyddol nodi'r hanes neu ganfyddiad perthnasol ym mhob maes.

Hanes Meddygol

Dylai timau deintyddol gofnodi Hanes Meddygol manwl a'i ddiweddarau'n rheolaidd.

Gall y canfyddiadau o hanes meddygol claf gynnwys risgiau i iechyd y geg, e.e. mae diabetes sy'n cael ei reoli'n wael yn risg ar gyfer periodontitis, mae ceg sych (serostomia) yn ffactor risg o ran pydredd dannedd, mae llawer o gyffuriau yn cael sgil effaith ar y geg, etc.

Gall y canfyddiadau o hanes meddygol claf fod yn berthnasol o ran cynllunio gofal deintyddol. e.e. mae cyflwr iechyd meddwl claf/camddefnyddio sylweddau/anableded dysgu/alergedd i latecs/epilepsi heb ei reoli/cyflyrau'r galon/eiddilwch/llawer o driniaethau meddygol parhaus, etc. yn berthnasol i gynllunio gofal deintyddol.

Hanes Cymdeithasol

Caiff amgylchiadau, hanes ac anghenion gofal cymdeithasol claf eu cydnabod fel ffactorau risg i iechyd y geg e.e. person anabl ddim yn gallu gofalu am hylendid y geg drosto'i hun. Mae'n anodd i oedolion neu blant sefydlu arferion hylendid y geg os nad oes trefn i'w bywyd cartref.

Gall perthnasedd hanes cymdeithasol i gynllunio gofal deintyddol ddeillio o nifer o ffactorau e.e. plant mewn angen/plant sy'n derbyn gofal, digartrefedd, ceiswyr lloches/ffoaduriaid, cymunedau teithwyr, anallu i fynychu apwyntiadau deintyddol ar ddyddiau/oriau penodol, tâl deintyddol yn rhwystr i fynychu apwyntiad etc.

Hanes Deintyddol

Mae hanes neu bresenoldeb ffobia neu orbryder deintyddol, mynd i weld deintydd dim ond pan fydd rhywun mewn poen, hanes o fethu â mynychu apwyntiadau/peidio â dod â phlentyn i apwyntiadau blaenorol, trawma deintyddol rheolaidd, triniaethau yn methu oherwydd cyfradd uchel o bydredd dannedd etc. yn berthnasol i gynllunio gofal deintyddol ac iechyd y geg.

Dylid cynnig asesiad a gofal deintyddol i'r holl deulu, os oes angen, er mwyn gwella cyfradd mynychu apwyntiadau deintyddol a hefyd i fynd i'r afael â ffactorau risg iechyd y geg y teulu cyfan.

Yn dibynnu ar y canfyddiadau, efallai y bydd angen i dimau deintyddol gydweithio'n agosach â thimau iechyd a gofal cymdeithasol eraill er mwyn diogelu a/neu wella gofal cyffredinol i gleifion.

Rhai enghreifftiau:

- Efallai y bydd angen mwy o amser i asesu, gwneud gwaith atal ac atgyfeirio claf â ffobia deintyddol am driniaeth yn cynnwys tawelu ymwybodol.
- Efallai y bydd hanes cymdeithasol, meddygol a deintyddol yn datgelu cymhlethdod o ran trefnu a darparu gofal deintyddol i glaf. Mae'n bosibl y bydd angen cynnwys nifer o dimau y tu allan i ddeintyddiaeth i sicrhau bod y claf yn cael y gofal ataliol a deintyddol gorau posibl.

- Yn ogystal â chyfathrebu â'r rhieni, efallai y bydd angen cyfathrebu â gweithiwr cymdeithasol i ddeall pam na ddaethpwyd â phlentyn ar gyfer archwiliadau a/neu driniaeth ddeintyddol.

Ymddygiad y gellir ei Addasu a Ffactorau Amddiffynnol Allweddol

Mae angen i aelodau timau deintyddol ystyried a oes ganddynt y wybodaeth a'r cymwyseddau diweddaraf ym maes newid ymddygiad. Anogir aelodau o dimau deintyddol i fynychu unrhyw gyrsiau ar ymyriadau byr a newid ymddygiad. Mae llawer o'r cyrsiau ar ymyriadau byr a newid ymddygiad ar gael drwy dimau Addysg a Gwella Iechyd Cymru neu Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif.

Ymddygiad y Gellir ei Addasu a Ffactorau Amddiffynnol Allweddol

Risgiau Penodol o ran Pydredd Dannedd

0-7 oed yn unig: brwsio dannedd dan oruchwyliaeth gyda phast dannedd fflworid cyn amser gwely ac ar un adeg arall yn ystod y dydd? NEU >7 oed: brwsio (ei hun neu ofalwr yn brwsio) amser gwely ac ar un adeg arall yn ystod y dydd gyda phast dannedd fflworid?	☐ Ydy Gwyrdd ☐ Nac ydy Ambr
Yn yfed diodydd heblaw dŵr neu laeth ar adegau heblaw amser bwyd fwy nag unwaith y dydd? (e.e. diodydd chwaraeon, te/coffi â siwgr, diodydd pop, etc.) A/Neu Yn bwyta byrbrydau llawn siwgr, losin, etc. ar adegau heblaw amser bwyd fwy nag unwaith y dydd?	☐ Ydy Ambr ☐ Nac ydy Gwyrdd

Risgiau Penodol o ran Iechyd Periodontol (12+ yn unig)

Yn smygu a/neu ddefnyddio cynhyrchion tybaco	☐ Ydy Ambr ☐ Nac ydy Gwyrdd
Yn brwsio (ei hun neu ofalwr yn brwsio) amser gwely ac ar un adeg arall yn ystod y dydd?	☐ Ydy Gwyrdd ☐ Nac ydy Ambr
Yn defnyddio (ei hun neu ofalwr yn defnyddio) cymhorthion rhyngddeintiol yn unol â chynghor y tîm deintyddol? e.e. brwsys rhyngddeintiol	Ydy / Nac ydy

Risgiau/ffactorau amddiffynnol eraill

Ffactorau cartref/teuluol Brawd neu chwaer a/neu aelod o'r teulu ar yr un aelwyd â phydredd dannedd gweithredol?	Oes/Nac oes
Yn yfed mwy o alcohol na'r uchafswm a argymhellir Awgrym: mwy nag 14 uned yr wythnos dros gyfnod o 3 diwrnod neu fwy a dim mwy na 6 uned (i fenyw) ac 8 uned (i ddyn) ar un achlysur.	Ydy /Nac ydy
Risgiau (yn cynnwys risgiau deietegol) neu ffactorau amddiffynnol eraill (e.e. ↑ defnyddio past dannedd fflworid). Nodwch	Oes/Nac oes

Mae'r adran hon yn canolbwyntio ar ychydig o ffactorau risg allweddol sy'n cael effaith uniongyrchol ar y ddau glefyd geneuol mwyaf cyffredin i gleifion â dannedd: pydredd dannedd a chlefyd periodontol.

Caiff risgiau eu categoreiddio'n **Ambr (presennol) neu'n **Wyrdd** (ddim yn bresennol).**

Mae'r adran hon hefyd yn helpu timau deintyddol i ystyried risgiau neu ffactorau amddiffynnol eraill. Cofnodir ffactorau risg ychwanegol ar y pecyn cymorth yn syml fel Oes/Nac oes a dylid nodi risgiau/ffactorau amddiffynnol sydd heb eu nodi yn y pecyn cymorth yn y gofod a ddarperir.

Mae asesiad cynhwysfawr o risg a ffactorau amddiffynnol yn rhoi darlun cyflawn o'r risg a'r ffactorau amddiffynnol i'r tîm deintyddol. Mae'r wybodaeth hon yn ddefnyddiol o ran newid ymddygiad a chytuno ar gynllun gofal ataliol â'r claf.

Dylai aelodau timau deintyddol ddiweddarau eu gwybodaeth a'u sgiliau o ran newid ymddygiad (e.e. techneg cyfweld ysgogol) a rhoi 'Delivering Better Oral Health: an evidence based toolkit' ar waith.

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/605266/Delivering_better_oral_health.pdf

Risgiau Penodol o ran Pydredd Dannedd

Mae brwsio dannedd amser gwely ac ar un adeg arall yn ystod y dydd â phast dannedd fflworid o gryfder priodol yn bwysig er mwyn atal pydredd dannedd. Mae'n bwysig bod timau deintyddol yn deall a yw brwsio dannedd (cyn amser gwely ac ar un adeg arall yn ystod y dydd) yn **arfer sydd wedi'i sefydlu**.

Efallai y bydd angen cymorth manwl ar rai oedolion a phlant gan ofalwr ar gyfer llawer o weithgareddau dyddiol gan gynnwys brwsio dannedd a/neu ofal cyffredinol y geg e.e. efallai y bydd angen i ofalwr frwsio dannedd rhywun.

O ran plant iau, mae'n bwysig bod rhieni (neu oedolyn) yn dechrau brwsio dannedd plentyn cyn gynted â bod y dant cyntaf yn ymddangos yn y geg. Wrth i'r plentyn dyfu a datblygu medrusrwydd corfforol, gellir ei ddysgu sut i frwsio ei ddannedd ond bydd dal angen i oedolyn oruchwylio'r broses brwsio dannedd i sicrhau bod arwyneb pob dant yn cael ei lanhau ac yn bwysicach fyth i sicrhau bod arwyneb pob dant yn dod i gysylltiad â'r fflworid yn y past dannedd.

Os nad yw'r arfer o frwsio dannedd (a defnyddio fflworid ddwywaith y dydd) wedi'i sefydlu, mae risg y bydd claf yn datblygu pydredd dannedd. Categoriwyd presenoldeb risg o'r fath yn **'Ambr'**.

Byrbrydau a diodydd llawn siwgr

Mae yfed a bwyta diodydd, byrbrydau a bwyd llawn siwgr ar adegau heblaw amser bwyd yn risg o ran pydredd dannedd. Dylid annog plant (a'r teulu cyfan) i gyfnewid unrhyw ddiod llawn siwgr am laeth plaen a dŵr. Dylai cyngor dietegol fod yn seiliedig ar Ganllaw Bwyta'n Dda a Delivering Better Oral Health: an evidence based toolkit.

[Eatwell Guide \(llyw.cymru\)](#)

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/605266/Delivering_better_oral_health.pdf

Gall timau deintyddol gael mynediad at gyngor ar atal pydredd dannedd ymhlith plant drwy wefan y Cynllun Gwên.

[Practisau Deintyddol - Iechyd Cyhoeddus Cymru \(gig.cymru\)](#)

Risgiau Penodol o ran Iechyd Periodontol

Dylid cwblhau'r adran hon ar gyfer pawb sy'n 12 mlwydd oed a hŷn.

Smygu

Mae smygu a/neu ddefnyddio cynhyrchion tybaco yn ffactor risg allweddol ar gyfer periodontitis (canser y geg a llawer o glefydau eraill). O ran smygwyr, dylid cofnodi nifer y sigarêts y maent yn eu smygu bob dydd a nifer y blynnyddoedd y maent wedi bod wrthi'n smygu. Dylai timau deintyddol ddarparu ymyriad byr i gleifion ar roi'r gorau i smygu, gofyn caniatâd i'w hatgyfeirio ac os rhoddir caniatâd, eu hatgyfeirio at **Helpa Fi i Stopio** i gael cymorth am ddim i roi'r gorau i smygu. [Ffurflen Cyfeiriad Proffesiynol - Help Me Quit \(helpafiistopio.cymru\)](#)

Dylid esbonio canlyniadau parhau i smygu (a/neu ddefnyddio cynhyrchion tybaco), gan gynnwys cyfradd llwyddiant isel unrhyw driniaeth periodontol, i gleifion.

Brwsio dannedd

Mae angen cael gwared ar blac yn effeithiol drwy frwsio dannedd ddwywaith y dydd i sicrhau iechyd periodontol da, h.y. atal llid y deintgig, periodontitis a sefydlogi periodontitis gweithredol.

Efallai y bydd angen i gleifion â pheriodontitis frwsio am lawer mwy na 2 funud i sicrhau eu bod yn glanhau eu dannedd yn effeithiol.

Defnyddio cymhorthion rhyngddeintiol

Efallai y bydd aelod o dîm deintyddol wedi cyngori claf â chlefyd periodontol i ddefnyddio cymhorthion rhyngddeintiol e.e. brws rhyngddeintiol. Rhaid i dimau deintyddol ddangos ac esbonio'r dechneg a'r cymorth rhyngddeintiol cywir y dylid ei ddefnyddio i gleifion i sefydlogi periodontitis (neu atal periodontitis).

Risgiau eraill a ffactorau amddiffynnol

Mae cwestiynau yn yr adran hon yn helpu timau deintyddol i ddadansoddi ffactorau risg ychwanegol a ffactorau amddiffynnol mewn mwy o fanylder. Mae 'Delivering Better Oral Health: an evidence-based toolkit' yn adnodd defnyddiol i dimau deintyddol.

Gellid cyngori claf sy'n nodi ei fod yn yfed llawer o alcohol i geisio cymorth priodol gan y Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol neu wasanaethau cymorth sydd ar gael yn lleol. Mae Pennod 12 y pecyn 'Delivering Better Oral Health' yn darparu gwybodaeth ddefnyddiol gan gynnwys offeryn AUDIT-C i dimau deintyddol.

Gellir cael rhagor o wybodaeth am Alcohol o:

[Alcohol - Public Health Wales \(nhs.wales\)](https://nhs.uk/public-health/wales/)

Canfyddiadau Clinigol

Canfyddiadau o ran Meinwe Meddal, Dannedd Gosod a Lefel y Plac (ar gyfer pob claf)

Nodwch y canfyddiadau (e.e. amheuaeth o ganser y geg ar ffin ochrol y tafod ar yr ochr dde 2 x 2 cm, dannedd gosod acrylig uchaf cyflawn, is rhannol boddhaol, etc)

Lefel y Plac: isel, cymedrol neu uchel

Pydredd Dannedd (ar gyfer pobl â dannedd yn unig)

Cyfanswm y dannedd yn y geg	N ^o	
Dim pydredd dannedd gweithredol	Gwyrdd ☐	
Pydredd dannedd gweithredol yn yr enamel yn unig	Ambr ☐	Neu nodi Ambr ar FP17W os yw'r risg o bydredd dannedd yn Ambr .
Pydredd dannedd gweithredol yn y dentin neu du hwnt	Coch ☐	
Os yn Goch , cyfanswm y dannedd â phydredd dannedd gweithredol	dt	DT

Angen Deintyddol Arall (ar gyfer pob claf)

e.e. colli arwyneb dant, trawma deintyddol, atgyweirio a chynnal a chadw (e.e. torri blaen dant), cael gwared ar drosgrog, angen ailosod dannedd gosod, etc.

Diagnosis/diagnosisau (nodwch):

Ticiwch un yn unig

- ☐ **Coch** – Angen triniaeth ddeintyddol
- ☐ **Ambr** – Dim angen triniaeth ond angen adolygu'n rheolaidd er mwyn monitro
- ☐ **Gwyrdd** - Dim

Canfyddiadau o ran Meinwe Meddal, Dannedd Gosod a Lefel y Plac

Dylid cofnodi canfyddiadau archwiliadau trylwyr y tu mewn a thu allan i'r geg ac archwiliad o ddannedd gosod, os o gwbl, yn y fan hon. e.e. amheuaeth o ganser y geg ar ffin ochrol y tafod ar yr ochr dde 2 cm

wrth 2 cm, dannedd gosod acrylig uchaf cyflawn yn ffitio'n wael, darn gwyn ar y daflod galed 2 cm wrth 3 cm etc.

Anogir aelodau timau deintyddol i nodi diagnosisu neu ddiagnosis gwahaniaethol yn yr adran hon e.e. Lichen Planus dwyochrol ar y buccal mucosa, Candidiasis Gordyfiannol cronig etc.

Mae lefel y plac sy'n bresennol yn ddangosydd o ba mor effeithiol yw hylendid y geg sef brwsio dannedd yn bennaf. Fodd bynnag, dylid cofio y bydd llawer o ffactorau yn dylanwadu ar lefel y plac sy'n bresennol adeg yr archwiliad e.e. brwsio dannedd ychydig cyn mynd i weld y deintydd, dibyniaeth ar ofalwyr/eraill i lanhau dannedd/dannedd gosod etc.

Gall timau deintyddol gofnodi lefel y plac fel 'Isel', 'Cymedrol' ac 'Uchel', sydd wedi'u diffinio isod.

Lefel y Plac	Categoriâu (ticiwch un yn unig)
Dim plac gweladwy yn bresennol neu blac yn bresennol ar hyd at 1/3 o'r dannedd/dannedd gosod sy'n weddill	Isel
Plac yn bresennol ar o leiaf draean o'r dannedd ond llai na 2/3 o'r dannedd/dannedd gosod	Cymedrol
Plac yn bresennol ar 2/3 neu fwy o'r dannedd/dannedd gosod	Uchel

Pydredd Dannedd (ar gyfer pobl â dannedd yn unig)

Yn yr adran hon, dylai'r tîm deintyddol gofnodi cyfanswm y dannedd yn y geg, statws Coch, Amb neu Wyrdd o ran pydredd dannedd y claf ac os yw'r claf yn y categori **Coch**, nifer y dannedd cyntaf a/neu ddannedd parhaol sydd â phydredd gweithredol yn y dentin neu du hwnt.

Os nodir bod pydredd dannedd gweithredol yn y dentin neu du hwnt, y categori cofnodi ar FP17W yw COCH

Os oes gan glaf bydredd dannedd gweithredol yn yr enamel yn unig a/neu un neu'r ddau ffactor risg allweddol a nodir yn y pecyn cymorth (diffyg brwsio dannedd a lefel uchel o siwgr yn y deiet fel y'i disgrifiwyd) ar gyfer pydredd dannedd, y categori cofnodi ar FP17W yw Ambr.

Os nad oes gan y claf unrhyw bydredd dannedd gweithredol (a/neu bydredd dannedd ataliedig yn unig) a bod y ddau ffactor risg (diffyg brwsio dannedd a lefel y siwgr yn y deiet fel y'i disgrifiwyd) yn absennol, y categori cofnodi ar FP17W yw Gwyrdd.

Angen Deintyddol Arall

Bwriedir i'r adran hon gofnodi'r angen am driniaeth glinigol neu'r angen i adolygu cyflyrau iechyd y geg sydd heb eu cofnodi yn adrannau Pydredd Dannedd ac Iechyd Periodontol.

Dylai'r tîm deintyddol gofnodi'r diagnosis/diagnosisau gwirioneddol ar y pecyn cymorth

Os oes angen triniaeth (e.e. atgyweirio blaen dant sydd wedi torri, ailosod/atgyweirio dannedd gosod etc.), caiff yr angen am driniaeth o'r fath ei roi yn y categori '**Coch**' a dylid ticio'r blwch priodol. Dylid ticio un blwch yn unig.

e.e. colli arwyneb dant, trawma deintyddol, atgyweirio a chynnal a chadw (torri blaen dant), cael gwared ar drosrog, angen ailosod dannedd gosod, Diagnosis/diagnosisau (nodwch):	Coch – Angen triniaeth ddeintyddol Ambr – Dim angen triniaeth ond angen adolygu'n rheolaidd er mwyn monitro Gwyrdd - Dim
--	---

Coch > Ambr > Gwyrdd – Dewiswch yr angen clinigol mwyaf waeth beth fo nifer y cyflyrau sy'n bresennol â lefel wahanol o driniaeth/angen gofal, e.e. Os yw angen clinigol claf yn 'Goch' oherwydd ei fod wedi torri blaen dant, dylid dewis 'Coch' fel angen clinigol er efallai fod angen i'r claf gael adolygiad rheolaidd ar gyfer cyflwr arall megis Colli Arwyneb Dant/trawma deintyddol.

Noder: Caiff eitemau triniaeth a ddarperir gan y tîm deintyddol eu cofnodi drwy FP17W.

Iechyd periodontol

Dim ond ar gyfer cleifion 12 oed a throsodd y mae angen i chi ddefnyddio FP17W.

Dylai'r timau deintyddol gofnodi eu canfyddiadau fel a ganlyn.

GWYRDD: BoP < 10% o safleoedd A dyfnder pocedi o ≤ 4mm A dim BoP ar safleoedd 4mm;

AMBR: BoP ≥10% o safleoedd A dyfnder pocedi o ≤ 4mm A dim BoP ar safleoedd 4mm NEU bresenoldeb Ffactorau Risg Addasadwy Allweddol (brwsio dannedd yn aneffeithiol a Smygu).*

COCH (CLEFYD GWEITHREDOL): Dyfnder pocedi o ≥ 5mm NEU ≥ 4mm A BoP ar y safleoedd hyn.*

*Mynd ati i gofnodi archwiliad periodontol manwl, dylai dosbarthiad a chanllawiau BSP eich helpu

Ar gyfer senarios nad ydynt yn dod o dan y categorïau AMBR neu GOCH fel y disgrifir uchod, dylech gofnodi cyflwr periodontol eich claf fel **GWYRDD** ar ffurflenni FP17W oni bai bod ffactorau risg allweddol (adran 2 o becyn cymorth ACORN) e.e. smygu, peidio â brwsio'r dannedd ddwywaith y dydd yn effeithiol - yna cofnodwch **AMBR**.